

El Dr. JOSEP M.^a PLA i DALMAU

per
Enric Mirambell i Belloc

El dia 21 d'abril, dilluns de Pasqua Florida, moria a la seva casa de Girona, el Dr. Josep M.ª Pla Dalmau. Havia nascut a la mateixa ciutat l'onze de novembre de 1904.

Amb la mort de Josep M.ª Pla, Girona ha perdut un fill il·lustre. La seva personalitat polifacètica feia d'ell un gironí destacat i insubstituïble. En la seva carrera havia assolit la més alta titulació acadèmica, i un prestigi notori. Paral·lelament a la Farmàcia exercia una segona professió, l'editorial. Tant com a farmacèutic, com en la seva qualitat d'editor, actuava amb una gran dedicació i amb un prestigi indiscutible. Al marge de la vida professional exercí una gran activitat en el camp esportiu i participà d'una manera destacada en la vida social i cultural de Girona.

Per altra part, el seu tracte era d'una senzillesa i al mateix temps d'un senyoriu exquisits. El seu sentit crític i la seva fina ironia no ultrapassava mai el profund respecte que manifestava per totes les persones que tractava, fossin de la categoria o condició que fossin. Les seves virtuts humanes corresponien a una personalitat moral superior.

Exemplar en la vida de família, professava una vertadera devoció filial, una delicada compenetració amb la seva esposa i una afectuosa protecció sobre fills i néts.

La seva gran personalitat científica i professional no fou obstacle per sentir-se, per sobre de tot, nét del gran pedagog Josep Dalmau Carles, i fill de l'historiador i divulgador de les coses gironines Joaquim Pla Cargol.

Doctor en Farmàcia es dedicà amb profunditat a la investigació. Fruit d'aquest treball han estat una sèrie de publicacions d'un mèrit rellevant, que eren acollides no tan sols en els medis científics del nostre país, sinó també més enllà de les fronteres.

Era un investigador profund, i no donava un treball a l'estampa sense haver apurat fins el fons de tot la qüestió.

La seva oficina de Farmàcia era un model d'ordre i d'organització. I encara que rarament se'l veia en el despatx, la seva personalitat co-neixedora de la matèria i organitzadora sempre s'hi feia notar.

Destacà la seva actuació dintre del Col·legi de Farmacèutics, del qual en fou Secretari durant dotze anys, quatre anys vice-president, i accidentalment, president. En atenció a la seva gran dedicació, fou nomenat Col·legial d'Honor. La seva tasca col·legial fou gran i notòria. Especialment el preocuparen els lligams de la corporació professional amb altres entitats científiques i col·legials, d'una manera especial amb les de Catalunya, Balears i migdia de França.

Fruit de la seva activitat es produí un intens intercanvi científic entre farmacèutics gironins i francesos.

El Dr. D. Josep M. Pla Dalmau en un instant d'una de les seves conferències.

A la seva iniciativa es deu la publicació de ANALECTAS FARMACEUTICO - GERUNDENSES, la qual inclou treballs científics i professionals, alguns de molt valiosos, dels quals ell mateix n'era l'autor.

El govern francès li atorgà el títol de Cavaller de l'Ordre de Sanitat Francesa.

També el Col·legi de Metges de Girona el nomenà col·legiat d'Honor. Aquesta distinció era el premi d'una eficaç col·laboració amb el Col·legi, el Butlletí del qual impulsà notòriament, essent-ne pràcticament l'editor, i publicant-hi constantment treballs seus, dedicats o bé a temes científics relacionats amb la Medicina, o la història mèdica o a biografies de metges gironins i de les nostres comarques.

Una altra part de la seva vida professional era dedicada a l'Editorial Dalmau Carles, Pla, S. A. Durant un bon nombre d'anys exercí la gerència de l'Editorial que amb els seus llibres escolars i material didàctic ha portat el nom de Girona a tots els racons d'Espanya i gairebé tots els països de l'Amèrica llatina.

Ja al marge d'ambdues professions, aportà la seva col·laboració a la vida esportiva gironina, tant en la pràctica de diverses especialitats esportives, com en l'exercici de càrrecs directius, com la presidència del G.E. i E.G., i vocal de la Junta del Girona Futbol Club.

Va ser soci fundador del Cercle Artístic, entitat que a partir de 1947 animà la vida cultural gironina, precisament en uns anys difícils, en què

la penúria de recursos econòmics i diversos condicionaments frenaven moltes actuacions.

Des de la vocalia de Música del Cercle Artístic organitzà importants concerts, així com unes sessions musicals, amb un gran sentit didàctic, que se celebraven cada dimecres, amb audicions discogràfiques comentades. La culminació d'aquesta activitat musical va ser l'actuació de l'Orfeó Català, en la seva primera vinguda a Girona després de la Guerra Civil. La presència de l'Orfeó omplí de gom a gom la Catedral en una Missa celebrada al migdia, i el Teatre Municipal en una inoblidable sessió de tarda.

Llarga i constant fou la seva actuació com a membre de la Comissió Provincial de Monuments. Tan bon punt fou nomenat Corresponsent de la Reial Acadèmia de la Història, s'integrà a la Comissió, la qual el nomenà Sots-Secretari, i des d'aquest lloc col·laborà eficaçment amb el seu pare, que per molts anys fou Secretari i l'ànima de la Comissió. Quan el Sr. Joaquim deixà la Secretaria, passant a ser President Honorari de la Comissió, ell ocupà el càrrec que el seu pare deixava vacant.

Formà part també de la Comissió de Defensa del Patrimoni Artístic. Des d'aquestes corporacions treballà eficaçment en la defensa dels nostres monuments i dels nostres conjunts artístics i arqueològics. Treball difícil, puix que en moltes ocasions enfrontava aquestes corporacions amb interessos econòmics potents. No cal dir que aquests càrrecs eren totalment honorífics, és a dir, no retribuïts. Només la satisfacció de lluitar per la defensa del patrimoni artístic gironí, compensava les llargues hores de reunions, les discussions amb certs constructors i moltes vegades seriosos disgustos.

També fou membre de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona, aportant-hi el seu saber i la seva col·laboració.

Membre també de l'Acadèmia de Doctors del districte universitari.

Les seves publicacions, que al final d'aquestes notes relacionarem, marquen la permanència de la seva obra d'estudi i d'investigació. Per una part alguns llibres, per altra part un gran nombre d'articles en publicacions científiques corporatives.

En la seva obra hem de distingir: els treballs científics; les aportacions a la Història de la Farmàcia i de la Medicina; esbossos biogràfics de metges gironins; una extensa producció de llibres didàctics dels quals al mateix temps n'era autor i editor. Alguns foren escrits en col·laboració amb el seu pare, i altres amb el seu germà Joaquim. Per últim també és autor d'algunes obres de divulgació.

Aquest conjunt de publicacions són el testimoni d'un treball intens i constant, d'una gran dedicació, i d'una intel·ligència privilegiada.

RELACIO O'OBRES CIENTIFIQUES

La materia y el átomo. Esbozo de la evolución de estos conceptos y de la teoría atómica. 1939.

Teorías de la inmunidad. 1941.

La Química de nuestro cuerpo. Esquema de bioquímica humana. 1943.

Los albores y el futuro de la humanidad (sense any d'edició; abans de 1958 (amb el seud. de Professor Ebens).

Aeropalinología gerundense

Anales del Instituto de Estudios Gerundenses. (1958),XII; pàgs. 63-88. ,

Polen. Estructura y características de los granos de polen. Precisiones morfológicas. Polinización y aeropalinología. (Esquemas y microfotografías del autor). 1960.

Tres aspectos de la Química del polen.

A Revista de la Real Academia de Farmacia de Barcelona, B) núm. 6, mayo 1960; pàgs. 27-50.

Una planta interesante: la Oenothera biennis.

Revista de Gerona, 1969, núm. 47, pàgs. 22-28.

La «pedra de Girona».

Revista de Gerona, 1970, núm. 51, pàgs. 13-25.

Marea roja en la Costa Barva.

Revista de Gerona, 1971, núm. 55, pàgs. 43-52.

Comentarios sobre la influenza y la terapéutica gripal.

Analectas farmacéutico - gerundenses. Vol. II, 1972.

El «Bulinus gerundensis» Vidal.

Revista de Gerona, 1972, núm. 58, pàgs. 43-53.

La contaminación ambiental y el farmacéutico.

Analectas farmacéutico - gerundenses, vol. IV, 1973.

La pátina áurea de la «pedra de Girona».

Revista de Gerona, 1973, núm. 63, pàgs. 41-44.

La Triaca Magna.

Revista de Gerona, 1975, núm. 72 pàgs. 78-81.

Las palmeras y el «Beato» de nuestra Catedral.

Revista de Gerona, 1977, núm. 79, pàgs. 133-142.

Un petit gran enemic dels arbres de la Devesa.

Revista de Gerona, 1978, núm. 85, pàgs. 291-296.

El vent de Garbí

Revista de Gerona, 1978, núm. 85, pàgs. 441-444.

Els apus d'Espolla.

Revista de Gerona, 1980, núm. 91, pàgs. 105-121.

Pollució ambiental. I

Boletín del Colegio de Médicos, núm. 80, Quart trim. 1979.

Pollució ambiental. II: Contaminació del medi hídric.

Bol. del Colegio de Médicos, núm. 81, 1.er trim. 1980.

Pollució ambiental. III i IV: Contaminació del sòl i del mar. V: lluita contra la contaminació.

Bol. del Colegio de Metges, núm. 82, 2n. trim. 1980.

RELACIO D'OBRES D'HISTORIA DE LA FARMACIA I DE LA MEDICINA

Pequeña historia del Colegio Oficial de Farmacéuticos de Gerona, en su primera etapa de actividades (1898-1933). 1959.

El Dr. Jaume Figueras Torrent.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 62, 2.º trim. 1965.

La Farmacia del Hospital provincial de Gerona.
A «Revista de Gerona», 1971, núm. 56, pàgs. 32-38.

Aportación a la historia de la Farmacia gerundense en los últimos cien años. (1871-1971). 1972.

Pequeña historia de la Medicina gerundense. (Hasta la instauración del primer organismo profesional, 1894). 1974. (Recopilación de artículos publicados en el Boletín del Colegio de Médicos de Gerona.

La Farmacia de Llivia.

A «Revista de Gerona», 1974, núm. 66, pàgs. 9 a 16.

Leugim Seuquis. Un astronauta imaginario y de procedencia olotense.

A «Revista de Gerona», 1975, núm. 71, pàgs. 26-29.

Una Farmacia gerundense del siglo XV. (En colaboración con Enrique Mirambell Belló).

En «Analectas farmacéutico - gerundenses», vol. VI, año 1975.

La doctora Cecilia Marín Gratacós.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 64, 4.º trim. 1975.

L'art de conservar la salut. Traducció catalana del «Regimen Sanitatis» (Flos Medicinae) de l'Escola de Medicina de Salern. (En col·laboració amb el Dr. Josep M.ª Calzada).

El «filum» galènic Moret

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 65, primer trim. de 1976.

El Doctor Modest Forest i Roca.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 66, 2.º trim. 1976.

Les epidèmies de Còlera i el Dr. Eliseu Forest i Cardona.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 67, 3.er trim. 1976.

El «filum» galènic Corominas (de Banyoles).

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 68, 4.º trim. 1976.

El «filum» galènic Muñoz - Arbat - Casadevall.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 69, primer trim. 1977.

El «Philum» galènic Pascual (de Cassà de la Selva).

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 70, 2n. trim. 1977.

El «Philum» galènic Carreras (Carreras Peralta, Carreras Durán, Coll Turbau).

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 71, 3.er trim. 1977.

Pòrtic i estudi introductor a la transcripció de «La vacuna en España, o cartas familiares sobre esta nueva inoculación, escritas a la Señora», pel professor i Doctor en Medicina Sr. Francesc Pigüillem i Verdacer, fill de Puigcerdà.

(Publicat amb motiu del primer Congrés de Pediatres de llengua catalana). Girona, 1978.

¿De curanderos a sanadores? (Pseud. Dr. Eben).

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 73, 1.er trim. 1978.

Tres metges gironins al primer pla de la política catalana. (Agustí Riera i Pau, Lluís Tomàs i Rodó, Laureà Dalmau i Pla).

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 73, 1.er trim. 1978.

Els Doctors Sambola i Casanovas

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 74, 2n. trim. 1978.

Els Doctors Alemany de Cassà de la Selva.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 75, 3.er trim. 1978.

«El «Philum» galènic Danés.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 77, 1.er trim. 1979.

Agrupació de Ciències Mèdiques. Els primers vint-i-cinc anys d'activitats. 1979.

El Doctor Salvador Hormeu i Gardella.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 79, 3.er trim. 1979.

Del Sant Llàtzer de Pedret a la Lisozima de Fleming. (Pseud. Dr. Eben).

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 81, 1.er trim. 1980.

Montpellier en el temps del Doctor Joan Bruguera.

A «Boletín del Colegio de Médicos de Gerona», núm. 82, 2n. trim. 1980.

El Dr. Josep Ametller i Viñas. Notes biogràfiques i petita antologia. (Col·laboració amb Josep Nolla i Panadés, i altres).

Edició del Col·legi de Metges de Girona. 1980.

OBRES DE DIVULGACIO

La arquitectura barroca española. 1951.

El Escorial y Herrera. 1947; una altra edició el 1952.

OBRES DIDACTIQUES

Resumen de Geografía general. Astronomía - Geofísica - Meteorología - Biogeografía. 1945.

CIBELE. Geografía. Atlas 3.er grado escolar. 1948.

Enciclopedia elemental. Libro del maestro. 1953.

Enciclopedia Escolar Estudio. Libro azul. Libro amarillo. Libro colorado. Libro rosa. Libro verde. Diverses edicions a partir del 1958.

Manejo. Lectura corriente. 1958.

Floresta. Iniciación a la lectura literaria. 1959.

Enciclopedia autodidáctica. Diverses edicions entre 1960 i 1978.

Enciclopedia ciclo - pedagógica. 1960.

Mariposa. Cartilla de lectura. 1960.

Atlas geográfico mundial.

Europa. Adaptación al segundo manuscrito del método completo de lectura. 1960.

Agro. 1961.

El mundo de las cosas. 1962.

Guía E.S.A.C.M.A. 1962.

El nuevo camarada. 1963.

Ideas y nociones. 1964.

Piti, Cartilla primera iniciación a la lectura. 1966.

NOTA. — De totes aquestes obres se n'han fet diverses edicions. Algunes van firmades Pla-Dalmau, i són en col·laboració amb Joaquim Pla i Cargol o amb Joaquim Pla Dalmau, o amb tots dos.